

การใช้เครื่องมือรัฐตำรวจกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย

พ.ศ. 2475-2562

The use of the police state apparatus and the change of Thai politics from 1932 to 2019ดิษฐพงษ์ แดงโสภา¹, กฤติธี ศรีเกตุ², ศุภชัย ศุภผล² & จักรี ไชยพิณิจ²**Dittapong Tangsopa, Gritthee Srigate, Suppachai Suppapol &****Jakree Chaipinit**

Corresponding author: dittapong_t@hotmail.com

Received: 06/02/65 Revised: 03/03/65 Accepted: 03/03/65

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การใช้เครื่องมือรัฐตำรวจกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย พ.ศ. 2475-2562 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะของเครื่องมือรัฐตำรวจในยุคต่างๆของการเมืองไทยจากปีพ.ศ.2475-2562 (2) กระบวนการนำเครื่องมือรัฐตำรวจมาใช้ในยุคต่างๆของการเมืองไทย และ(3) ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงจากการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในการเมืองไทยยุคสมัยต่างๆ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่ปรากฏการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในทางการเมืองและการสัมภาษณ์เจาะลึกของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมาศึกษาวิจัยในภาพรวมของการนำเครื่องมือรัฐตำรวจมาใช้ในทางการเมือง และนำมาวิเคราะห์ในเชิงตรรกะแบบนिरนัยโดยใช้กรอบแนวคิดของ หลุยส์ อัลตูเชอร์ ในเรื่องของอุดมการณ์และกลไกอุดมการณ์ของรัฐ และแนวคิดของ อันโตนิโอ กรัมสซี ในเรื่องของการครองอำนาจ

¹ นักศึกษาโครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง² คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นำ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยผลการวิจัยพบว่า (1) เครื่องมือรัฐตำรวจมีลักษณะในแบบดั้งเดิมและแบบเครื่องมือรัฐตำรวจอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีลักษณะแบบทางตรงจากตัวผู้ครองอำนาจและแบบทางอ้อมจากกลุ่มบุคคลดำเนินการ (2) โดยถูกนำมาใช้ผ่านกลไกอำนาจรัฐในเชิงปราบปรามและเชิงอุดมการณ์ ทั้งในกฎหมายและนอกกฎหมาย (3) ทำให้เกิดผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมการเมืองและประชาสังคมที่ถูกบีบบังคับและครอบงำจนเกิดชุดความคิดทางการเมืองที่ขัดแย้งกันนำมาสู่ความแตกแยกทางสังคมอย่างรุนแรง และยิ่งเทคโนโลยีการสื่อสารสนเทศในยุคปัจจุบันที่ทำให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย และถูกครอบงำได้ง่ายเช่นกัน ส่งผลกระทบต่อจิตใจและอุดมการณ์ทางการเมืองของคนในสังคมนำไปสู่ความขัดแย้งในชุดความเชื่อที่แตกต่างกัน ซึ่งแท้ที่จริงแล้วเป็นเพียงเครื่องมือในการสร้างอำนาจและรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้ที่ได้ครอบครองอำนาจรัฐเท่านั้น

คำสำคัญ: เครื่องมือรัฐตำรวจ; การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย; กลไกการใช้อำนาจรัฐ

Abstract

The objectives of this research are to study (1) characteristics of the police state during 1932-2019 (2) the process of implementing the police state in Thailand and (3) impacts and adaptiveness of the police state in Thailand. This study use document analysis as a qualitative research method and in-depth interview of qualified informants. The study examines the police state in Thailand by deductive reasoning, Louis Althusser's concepts of ideology and ideological state and Antonio

Gramsci's concept of hegemony. This study found that (1) the police state was used directly from rulers and indirectly from performing teams in both traditional and electronic means (2) the police state was used legally as well as illegally, both in suppressively and ideologically terms. (3) the police state made impacts and changing of political society and civil society in terms of political thoughts. Additionally development of information technology resulted in confirmation bias effecting to political ideology of the society.

Keywords: the police state; political change; use of state power

บทนำ

การใช้อำนาจรัฐเพื่อสร้างอำนาจทางการเมืองนั้นมีวิธีการและเครื่องมือในการใช้สร้างอยู่มากมายแล้วแต่ผู้ครองอำนาจจะหยิบเครื่องมือไหนมาใช้ในการสร้างอำนาจทางการเมืองของตนเอง โดยที่ผ่านมาในอดีตการใช้เครื่องมือในการสร้างอำนาจทางการเมืองโดยสมัยก่อนก็จะเป็นการใช้กำลังต่อสู้กันเช่นการทำสงครามในการยึดครองหัวเมืองประเทศราชในสมัยอยุธยาหรือการล่าอาณานิคมในยุคล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก จนกระทั่งโลกเข้าสู่คริสต์ชาติ จึงทำให้การสร้างอำนาจนั้นเป็นเรื่องภายในชาติต่างๆจนกระทั่งการเมืองเข้าสู่ยุคใหม่ที่มีการแบ่งขั้วลัทธิการเมืองออกเป็นหลายแบบทั้ง ราชาธิปไตย สมบูรณาญาสิทธิราชย์ ประชาธิปไตย คอมมิวนิสต์ จะมีเครื่องมือในการสร้างอำนาจทางการเมืองที่แตกต่างกันเพื่อควบคุมสังคมภายในประเทศตนเอง โดยใช้เครื่องมือต่างๆมากมาย และมีเครื่องมือหนึ่งที่ถูกใช้สร้างอำนาจทางการเมืองคือ เครื่องมือรัฐตำรวจซึ่งเป็นการใช้กลไกในการใช้อำนาจรัฐโดยตรงของผู้ครอบครองอำนาจ

ด้วยกองกำลังหรือกองทัพ กองตำรวจ ตำรวจลับ หรือแม้กระทั่งแนวร่วมที่สนับสนุนฝ่ายครองอำนาจ เพื่อควบคุมจัดการกับฝ่ายต่อต้าน สอดส่องพฤติกรรมของพลเมือง มักจะปรากฏในระบอบเผด็จการ อำนาจนิยม โดยมีการใช้มาตั้งแต่อดีต ที่เห็นเด่นชัดคือช่วงนาซีเยอรมันที่ปกครองโดยฮิตเลอร์ได้มีการใช้หน่วยงานตำรวจลับในการจัดการฝ่ายศัตรูและควบคุมสังคมการเมือง และยังปรากฏในการเมืองของประเทศอิตาลีในยุคเผด็จการ ฟาสซิสต์ ที่นำโดย เบนิตโต มุสโสลินี ที่ใช้กองกำลังอาสาพลเรือนที่เรียกว่าพวกเชิ้ตดำ (Blackshirts) เป็นของตนเอง ชื่อเต็มคือ “กองอาสาเพื่อปกป้องความมั่นคงแห่งชาติ” ที่ใช้กำลังเพื่อปราบปรามผู้คิดต่างและมีพฤติกรรมขัดแย้งต่อตน โดยมีติของการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจนั้น เพื่อการสร้างอำนาจและรักษาอำนาจทางการเมืองของตน ที่สามารถทำได้ในเวลาอันสั้น

ส่วนในประเทศไทยนั้นได้มีการใช้อำนาจรัฐในรูปแบบรัฐตำรวจมาตั้งแต่ รัชกาลที่5 ที่นำการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาใช้แทนระบอบศักดินา ทำให้การใช้อำนาจในการจัดการและควบคุมสังคมนั้นรวมศูนย์ที่สถาบันกษัตริย์ จนกระทั่งประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ.2475 มาสู่ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มีกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองหรือปกครองโดยหลักนิติรัฐ(The Rule of Law) แต่เครื่องมือรัฐตำรวจที่เป็นเครื่องมือในการใช้อำนาจรัฐนั้นก็ยังคงถูกนำมาใช้โดยจะปรากฏในประวัติศาสตร์การเมืองยุคต่างๆ เช่น ในยุคแรกของการเปลี่ยนแปลงที่ยังมีการใช้อำนาจรัฐในรูปแบบรัฐตำรวจในการตั้งศาลพิเศษในการพิจารณาคดีทางการเมือง ในยุคพลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ที่ใช้อำนาจรัฐตำรวจอย่างชัดเจนในการกำจัดศัตรูทางการเมืองและควบคุมสังคมกระทั่งในยุคนายทักซิณ ชินวัตร ที่ยังมีการถกเถียงกันในเรื่องของใช้อำนาจที่

เป็นไปในรูปแบบรัฐตำรวจ และในยุคพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่มีการใช้รัฐตำรวจที่มีลักษณะรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป

เครื่องมือนี้มีลักษณะของความเผด็จการแต่ในประเทศไทยที่ไม่ได้มีการปกครองในระบอบเผด็จการ ยังมีการนำเครื่องมือนี้มาใช้ตั้งแต่จะปรากฏในหลายยุคสมัยทางการเมืองของประเทศไทยจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาหาคำตอบในประเด็นนี้ ดังนั้นงานวิจัยเล่มนี้จึงมุ่งศึกษาเครื่องมือในการสร้างอำนาจและรักษาอำนาจของกลุ่มคนเหล่านั้นที่เลือกใช้อำนาจรัฐผ่าน เครื่องมือที่ชื่อว่า “รัฐตำรวจ” ในประวัติศาสตร์การเมืองไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2562 ว่ารัฐบาลหรือผู้ครองอำนาจในขณะนั้นเลือกใช้วิธีการของรัฐตำรวจในลักษณะใดและมีผลกระทบต่อสังคมการเมืองและสังคมภายในประเทศอย่างไร

โดยที่ผ่านมามีงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องรัฐตำรวจอยู่บ้างแล้วเช่น งานวิจัยเรื่องการสร้างอำนาจและรักษาอำนาจทางการเมืองของพลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ ของชิตพล กาญจนกิจใน(2539) และงานวิจัยเรื่องรัฐตำรวจสมัยใหม่: ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมภายใต้รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร พ.ศ. 2544-2549 ของชาญชัย จิตรเหล่าอาพรศึกษา(2549) หากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการทำวิจัยในระยะเวลาดั้งแต่ปี พ.ศ.2475 ถึงปีพ.ศ. 2562 เป็นการทำวิจัยที่มีช่วงเวลาถึง 87 ปี ซึ่งตลอดช่วงเวลาในการทำวิจัยสามารถแบ่งกลุ่มการครองอำนาจของกลุ่มบุคคลได้เป็น 7 ช่วงยุคทางการเมือง ที่ยังปรากฏการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองซึ่งทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของเครื่องมือรัฐตำรวจ รวมทั้งเห็นถึงการเข้าสู่อำนาจของผู้ครองอำนาจที่มีผลต่อการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในแต่ละยุค ทำให้ผู้วิจัยสนใจในการศึกษาประเด็นของลักษณะ การนำมาใช้และผลกระทบทางการเมืองเมื่อผู้ครอบครองอำนาจนั้นนำเครื่องมือรัฐตำรวจมาใช้ในทางการเมือง ด้วยการอธิบายผ่านแนวคิดอุดมการณ์

และกลไกอุดมการณ์ของรัฐของ หลุยส์ อัลธูซเซอร์(Althusser,2014,p.75 อ้างถึงใน
ฐานิดา บุญวรรโณ,2559,บทบรรณาธิการ[สื่ออิเล็กทรอนิกส์]) ที่อธิบายถึง
ลักษณะของกลไกอำนาจรัฐและการนำมาใช้ในทางการเมืองเพื่อให้เกิดการ
ควบคุมของผู้ครองอำนาจผ่านลักษณะและรูปแบบทั้งในเชิงปราบปรามที่เป็น
ความรุนแรงทางกายภาพโดยปรากฏอยู่ในหน่วยงานตำรวจ กองทัพ ศาล
ราชทัณฑ์และเชิงอุดมการณ์ที่เป็นกลไกความสัมพันธ์เชิงจินตภาพระหว่าง
ปัจเจกบุคคลโดยรัฐใช้กล่อมเกล่าให้เกิดการคล้อยตามนำไปสู่การควบคุมสังคม
ปรากฏอยู่ในสถาบันศาสนา สถาบันการเมือง สถาบันที่เกี่ยวข้องทางวัฒนธรรม
มีหน้าที่ในการเผยแพร่อุดมการณ์(กาญจนา แก้วเทพ,2557) และแนวคิดการ
ครองความเป็นใหญ่ (Hegemony) ของ อัลโตนิโอ กรัมสกี (Gramsci,1971, p.212
อ้างถึงใน วัชรพล พุทธิรักษา, 2557) ที่อธิบายถึงการครอบครองพื้นที่ทางสังคม
ทั้งในสังคมการเมืองและประชาสังคม ผ่านรูปแบบการบีบบังคับและการแสวงหา
การยินยอมพร้อมใจ เพื่อเป็นเสมือนจุดมุ่งหมายของการครองอำนาจรัฐคือการ
ครองความเป็นใหญ่

กล่าวโดยสรุปในการทำงานของเครื่องมือรัฐตำรวจที่อธิบายด้วย
แนวคิดดังกล่าวจะทำงานในรูปแบบของกลไกลักษณะต่างๆของรัฐที่นำมาใช้ใน
การควบคุมสังคม ทั้งสังคมการเมืองและสังคมภายในประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องใช้การ
บีบบังคับด้วยกำลัง ด้วยกฎหมาย ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ และการกล่อม
เกล่าด้วยอุดมการณ์ ความเชื่อ ชุดความคิด ที่ทำให้เกิดการยอมรับ เชื่อ และ
คล้อยตาม เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของผู้ครองอำนาจคือการครองความเป็นใหญ่
หรือการครองอำนาจนำ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของรัฐตำรวจในยุคต่างๆ ของการเมืองไทยจากปี พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2562
2. เพื่อศึกษากระบวนการนำรัฐตำรวจมาใช้ในยุคต่างๆ ของการเมืองไทย
3. เพื่อศึกษาผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงจากการใช้รัฐตำรวจในการเมืองไทยยุคสมัยต่างๆ

ขอบเขตการวิจัย

จาก พ.ศ. 2475 จนถึง พ.ศ. 2562 เหตุการณ์ทางการเมืองในประเทศไทยมีการต่อสู้แย่งชิงอำนาจกันอย่างต่อเนื่อง จากฝ่ายต่างๆ และมีรายละเอียดของลักษณะการใช้เครื่องมือที่มีลักษณะเป็นรัฐตำรวจที่เหมือนและแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา จึงทำให้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาและแบ่งช่วงเวลาของการศึกษานี้ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยนี้เป็นการศึกษาลักษณะของการใช้รัฐตำรวจที่มีความรุนแรงเป็นองค์ประกอบหลักของเครื่องมือ ในการใช้และมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดการกับศัตรูทางการเมืองและควบคุมสังคมในทางตรงและทางอ้อม

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงเวลาของช่วงสมัยทางการเมืองในการศึกษาวิจัยไว้เป็น 7 ช่วง ที่มีความโดดเด่นของการเข้าครองอำนาจและการสร้างอำนาจทางการเมืองเพื่อการอธิบายรายละเอียดของการศึกษาวิจัยเครื่องมือรัฐตำรวจดังนี้

- 1) ยุคคณะราษฎรกับการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระหว่างปี พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2490
- 2) ยุคอิทธิพลทหารกับเครื่องมือรัฐตำรวจในเมือง ระหว่างปี พ.ศ. 2490 ถึง พ.ศ. 2500
- 3) ยุคเครื่องมือรัฐตำรวจกับเผด็จการทหาร ระหว่างปี พ.ศ. 2500 ถึง 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516
- 4) ยุคเครื่องมือรัฐตำรวจกับการต่อสู้ทางการเมืองของประชาชน ช่วงระหว่าง 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2535
- 5) ยุคการเติบโตของระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ระหว่างปีพ.ศ. 2535 ถึง พ.ศ. 2549
- 6) ยุคความขัดแย้งของเสื้อเหลืองและเสื้อแดง ระหว่างปี พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ. 2557
- 7) ยุคการกลับมาของทหารในการเมืองไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการวิจัยดังนี้

1. วิธีการวิจัยเอกสาร เป็นการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เอกสารของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
2. วิธีการวิจัยสนาม เป็นการศึกษาโดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่

1. กลุ่มของนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ที่มีเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านการเมือง ประวัติศาสตร์การเมืองไทย และมีประสบการณ์ด้านการเมืองไทยเป็นอย่างดี 1 คน

2. กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เป็นเครื่องมือของการใช้อำนาจรัฐ ที่มีการปฏิบัติเป็นกองกำลังหรือเป็นหน่วยงานหลักในการควบคุมสังคมและบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ ทหาร โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะเป็นผู้ที่ยินยอมให้นำข้อมูล มาใช้ในงานวิจัย และขอใช้ข้อมูลในงานวิจัยเท่านั้น 5 คน

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 ที่ศึกษาลักษณะของเครื่องมือรัฐตำรวจในการเมืองไทยนั้น พบว่า ตลอดช่วงเวลาของการเมืองไทยที่นำมาศึกษาวิจัยคือ จาก พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2562 มีปรากฏการณ์ของลักษณะเครื่องมือรัฐตำรวจเกิดขึ้นในการเมืองไทยเพื่อการสร้างและรักษาอำนาจทางการเมืองเมื่อได้ครองอำนาจแล้วโดยมีลักษณะดังนี้

1. มีลักษณะที่เป็นการควบคุมบังคับทั้งในส่วนของสังคมการเมืองที่ใช้เงื่อนไขข้อตกลงทางผลประโยชน์และอุดมการณ์
2. มีลักษณะของการสร้างความนิยมในประชาสังคมแบบประชานิยมโดยใช้กลไกของรัฐ
3. มีลักษณะในการสอดส่องติดตาม พฤติกรรมของประชาชนด้วยหน่วยงานของรัฐ
4. มีลักษณะของการโฆษณาชวนเชื่อด้วยการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ

ลักษณะของเครื่องมือรัฐตำรวจในการเมืองไทย ผู้วิจัยพบว่ามีการนำมาใช้ในตลอดช่วงการเมืองโดยปัจจัยของการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง เช่น การชนะการเลือกตั้ง หรือการรัฐประหาร มีผลต่อลักษณะการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจ ทำให้เครื่องมือรัฐตำรวจในงานวิจัยชิ้นนี้ เป็นเพียงเครื่องมือในการใช้อำนาจรัฐเพื่อสร้างอำนาจทางการเมืองโดยผู้ครองอำนาจรัฐไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ หรือด้วยการใช้กฎหมาย กองกำลังต่าง โดยเป้าประสงค์มีเพียงหนึ่งเดียวคือการครองอำนาจและรักษาอำนาจของตัวผู้นำหรือผู้ครองอำนาจไว้

ดังนั้นทำให้การสร้างอำนาจและรักษาอำนาจทางการเมืองด้วยเครื่องมือรัฐตำรวจมีตัวแบบและการเรียนรู้ของผู้ครองอำนาจในยุคต่อๆมาที่จะทำให้ลักษณะของเครื่องมือรัฐตำรวจนั้นมีความเป็นเผด็จการที่เป็นรูปลักษณะภายนอกนั้นน้อยลง กลับกลายเป็นการใช้ความเป็นเผด็จการในลักษณะที่แอบแฝงมาในวิถีชีวิตปัจจุบัน

จากวัตถุประสงค์ที่ 2 การนำเครื่องมือรัฐตำรวจมาใช้ในการเมืองไทย ตลอดช่วงเวลาที่ศึกษาวิจัยนั้น เราจะพบว่า รัฐเลือกที่จะใช้เครื่องมือนี้ใน 2 แบบ คือ

2.1 ใช้แบบในกฎหมายโดยใช้วิธีการสร้างกฎหมายด้วยช่องทางในการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ หรือคำประกาศของคณะปฏิวัติรัฐประหาร เพื่อให้เกิดอำนาจหน้าที่ และความชอบธรรมในการปฏิบัติการต่างๆโดยการเขียนกฎหมายนั้น มีนัยยะของการใช้เพื่อสร้างอำนาจและรักษาอำนาจทางการเมือง หรือดำรงอยู่ซึ่งครองอำนาจรัฐ

2.2 ใช้แบบนอกกฎหมาย กล่าวคือเป็นการใช้วิธีการต่างๆที่ทำให้ฝ่ายตรงข้ามหรือศัตรูทางการเมืองนั้นหยุดต่อต้านโดยวิธีการความรุนแรงอย่างเช่น กรณีการเสียชีวิตของ 4อดีตรัฐมนตรี(นรนิติ เศรษฐบุตร, 2557)และการใช้การจู่

ใจหรือการครอบงำทางความคิดด้วยวิธีการต่างๆ เช่นในยุคต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ การปฏิบัติการจิตวิทยาเป็นต้น

การนำเครื่องมือรัฐตำรวจมาใช้ในแต่ละยุคที่ผู้วิจัยแบ่งเป็น 7 ยุคคือการจำแนกตามการครองอำนาจรัฐของกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่เข้ามาครองอำนาจด้วยวิธีการบริหารที่แตกต่างกัน มีลักษณะและรูปแบบของการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในการจัดการทางการเมืองที่แตกต่างกันไปตามบริบททางการเมืองในแต่ละยุค ซึ่งในแต่ละยุคนั้นมีเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญและมีการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจแบบในกฎหมายและนอกกฎหมาย โดยใช้แนวคิดอุดมการณ์และกลไกอุดมการณ์ของรัฐของ หลุยส์ อัลธุซแซร์ และแนวคิดการครองความเป็นใหญ่หรือการครองอำนาจนำ (Hegemony) มาอธิบายและจำแนกถึงรูปแบบซึ่งได้จัดทำเป็นตารางสรุปดังนี้

ตารางแสดงการนำเครื่องมือรัฐตำรวจมาใช้ในการจัดการทางการเมือง

ยุคทางการเมือง	เหตุการณ์สำคัญทางการเมือง	เครื่องมือและกระบวนการใช้รัฐตำรวจของรัฐ	
		ในกฎหมาย	นอกกฎหมาย
ยุคที่ 1 ยุคคณะราษฎรกับการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระหว่างปี พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2490	1. กบฏบวรเดช 2. กบฏนายสิบ 3. นายปรีดี พนมยงค์ ลี้ภัยไปต่างประเทศ	1. ออกพระราชบัญญัติคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2476 2. ออกพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2476	การใช้กำลังปราบปรามผู้เห็นต่างทางการเมืองอย่างรุนแรง

		3.การตั้งศาล พิเศษในการ พิจารณาคดี การเมือง	
ยุคที่ 2 ยุคอิทธิพล ทหารกับเครื่องมือรัฐ ตำรวจในการเมือง ระหว่างปี พ.ศ. 2490 ถึงพ.ศ. 2500	1.รัฐนิยม 2.ต่อสู้กับฝ่ายต่อต้าน 3.ปราบปราม คอมมิวนิสต์	1.ประกาศของ คณะปฏิวัติ ฉบับ ที่ 12 ลงวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2501 2.มาตรา 17	1.กรณีการ สังหารนายเตียง ศิริพันธ์ 2.กรณีการ สังหาร 4 อดีต รัฐมนตรี
ยุคที่ 3 ยุคเครื่องมือ รัฐตำรวจกับเผด็จ การทหาร ระหว่างปี พ.ศ. 2500 ถึง 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516	1.การทำรัฐประหาร จอมพล ป. พิบูล สงคราม 2.การใช้มาตรา 17	มาตรา 17	1.การสังหาร จิตร ภูมิศักดิ์ 2.การขังลี้มนาย สวัสดิ์ ตันตสุทธิ และนายเฉลิม คล้ายนาค บรรณาธิการ และนักข่าว หนังสือพิมพ์
ยุคที่ 4 ยุคเครื่องมือ รัฐตำรวจกับการต่อสู้ ทางการเมืองของ ประชาชน ช่วง ระหว่าง 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2535	เหตุการณ์ความรุนแรง ในมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ นครถนอม กลับเข้า ประเทศไทย	มาตรา 21 การจัดตั้ง กรอ.	1.การใช้ความ รุนแรงในการ ระงับเหตุชุมนุม ในมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ 2.การลอบ สังหาร พ่อหลวง อินถาและดร. บุญสนอง บุญโย ทยาน

<p>ยุคที่ 5 ยุคการเติบโตของระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ระหว่างปี พ.ศ. 2535 ถึงพ.ศ. 2549</p>	<p>เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ การตรวจสอบทรัพย์สินของนักการเมือง</p>	<p>การใช้ความรุนแรงในการปราบปรามประชาชน นโยบายปราบปรามยาเสพติดหรือนโยบายฆ่าตัดตอน 2500ศพ</p>	<p>การหายตัวไปของนายสมชาย นีละไพจิตรและนายกรเทพ วิริยะ หรือชิปปิ้งหมู</p>
<p>ยุคที่ 6 ยุคความขัดแย้งของเสื้อเหลืองและเสื้อแดง ระหว่างปี พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ. 2557</p>	<p>รัฐประหาร 2549 การประชุมของกลุ่ม กปปส.เสื้อเหลือง การสลายการประชุมของกลุ่มนปช.เสื้อแดง</p>	<p>ใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อจัดการการประชุม</p>	<p>สงครามข้อมูลข่าวสาร จากทั้งสองฝ่าย</p>
<p>ยุคที่ 7 ยุคการกลับมาของทหารในการเมืองไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2562</p>	<p>การทำรัฐประหารปี พ.ศ. 2557 การควบคุมสื่อสารสนเทศ</p>	<p>1.การทำรัฐประหาร 2.การใช้มาตรา 44 3.การเชิญบุคคลไปปรับทัศนคติ 4.การออกพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562</p>	<p>การครอบงำทางความคิดด้วยสื่อทางอินเทอร์เน็ต การต่อต้านภัยคุกคามทางไซเบอร์</p>

จากวัตถุประสงค์ที่ 3 ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงของการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในการเมืองไทย นั้นจากการวิจัยพบว่า มีผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงดังนี้

3.1 ด้านชุดความคิดของการเป็นผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครอง ที่ผู้นำหรือผู้ครองอำนาจนั้น สร้างขึ้นด้วยการบีบบังคับและกล่อมเกลาด้วยรูปแบบต่างๆ ผ่านช่องทางการใช้อำนาจรัฐ ด้วยกฎหมาย และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอย่าง ตำรวจและทหาร เป็นต้น ซึ่งทำให้การคิดนอกกรอบหรือการเห็นต่างนั้น เป็นเรื่องที่ไม่ควรกระทำในสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยสังเกตจากพฤติกรรมทางสังคมในการตั้งคำถามเวลาเรียนหรือเวลาประชุม เพราะการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในทางการเมืองถูกซึมซับลงมาถึงในวิถีชีวิตสังคมไทย เพื่อนำไปสู่การควบคุมการเห็นต่างทางการเมืองและการเคลื่อนไหวต่อต้านนั่นเอง

3.2 ผลกระทบในสังคมการเมือง ทำให้สังคมการเมืองต้องปรับตัวไปตามรสนิยมของผู้ครองอำนาจ มิได้ทำหน้าที่ไปตามระบบที่ควรจะเป็น การควบคุมกลุ่มการเมืองต่างๆ และกลุ่มผลประโยชน์จำต้องใช้ทั้งไม้แข็งและไม่อ่อนในการจัดการสังคมการเมือง ทำให้สังคมการเมืองนั้นเคยชินกับการเอาตัวรอดด้วยผลประโยชน์ทางการเมือง จนความเสรีประชาธิปไตยไม่สามารถเดินไปในทิศทางที่ควรจะเป็น

3.3 ผลกระทบต่อประชาสังคม ทำให้ประชาสังคมถูกใช้เป็นเครื่องมือตัดสินทางการเมืองด้วยการใช้การครอบงำและบีบบังคับ จากรัฐหรือผู้ครองอำนาจ และกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ด้วยเงื่อนไขหลายประการจากตัวแปรทางด้านสภาวะทางการเมืองในขณะนั้น สภาพเศรษฐกิจและโครงสร้างทางสังคม ตลอดจนไปถึงระดับของการศึกษาและความเข้าใจที่มีต่อระบอบประชาธิปไตย

จึงทำให้ผลกระทบในแต่ละช่วงยุคสมัยนั้นมีแตกต่างกัน แต่สิ่งที่มีเหมือนกันก็คือผลกระทบต่อชีวิตของผู้ที่ถูกรัฐจัดการ และผู้ที่ต่อต้านก็จะถูกควบคุม และสอดส่องพฤติกรรม กลุ่มบุคคลเหล่านั้น ก็จะได้รับผลทางตรง ส่วนสังคมแวดล้อมนั้นก็ได้รับแต่เพียงผลกระทบเล็กน้อย

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การใช้เครื่องมือรัฐตำรวจกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง พ.ศ. 2475 ถึงพ.ศ.2562 มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1) การศึกษาลักษณะของเครื่องมือรัฐตำรวจในยุคต่างๆ ของการเมืองไทยจากการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 โดยใช้การรวบรวมเหตุการณ์ทางการเมืองและการเก็บข้อมูลภาคสนาม ตลอดช่วงของการวิจัยมีปรากฏการณ์ทางการเมืองและการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจกล่าวคือมีการใช้การควบคุมสังคมและจัดการกับศัตรูทางการเมือง เพื่อสร้างอำนาจและรักษาทางการเมืองโดยสามารถอธิบายผ่านแนวคิดของหลุยส์ อัลตูแซร์ เรื่องอุดมการณ์และกลไกอุดมการณ์ของรัฐ (Ideology and ideological state apparatus) ซึ่งประกอบด้วยกลไกเชิงปราบปรามของรัฐ และกลไกเชิงอุดมการณ์ของรัฐ และการอธิบายผ่านแนวคิดของอันโตนิโอ กรัมสซี ในเรื่องแนวคิดการครองอำนาจความเป็นใหญ่ (Hegemony) ในเรื่องของกลไกอำนาจรัฐและเป้าหมายในการครองอำนาจรัฐ

ผลการวิจัยพบว่า รัฐตำรวจ(Police states)เป็นเครื่องมือมิใช่ระบอบ เพราะมีการนำมาใช้ในทุกระบอบการปกครอง เพราะจากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงวิธีการที่ผู้ครองอำนาจนำเครื่องมือรัฐตำรวจมาใช้สร้างอำนาจทางการเมืองในลักษณะต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย

1.1) การใช้ความรุนแรงในการจัดการกับศัตรูทางการเมืองและควบคุมสังคมในการเมืองยุคคณะราษฎร ยุคจอมพลสฤษดิ์ และจอมพลถนอม ซึ่งมีลักษณะของการปกครองแบบเผด็จการ อำนาจนิยม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิตพล กาญจนกิจ(2539) ในเรื่องการสร้างและรักษาอำนาจทางการเมืองของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ในส่วนของรูปแบบที่เปลี่ยนไปกล่าวคือ จากเดิมที่เคยให้ความสำคัญกับการสร้างองค์กรทหาร ตำรวจ ให้มีความยิ่งใหญ่และมีศักยภาพมากและใช้การข่มขู่หรือการกำจัดศัตรูทางการเมือง ทำให้สังคมการเมืองและประชาสังคมไม่อยู่ในสถานะที่ต่อต้านหรือเป็นศัตรูต่อรัฐหรือผู้ครองอำนาจได้ (ชิตพล กาญจนกิจ, 2539, หน้า 290)

1.2) การใช้พรรคพวก เพื่อนพ้อง ญาติมิตร และเจ้านายที่ช่วยเหลือสอดคล้องกับงานของชาญชัย จิตเหล้าอาพร(2549) ในแง่มุมของการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจผ่านกลไกระบบราชการและระบบอุปถัมภ์โดยที่นายภทักษิณ ชินวัตร ได้ใช้กลไกเชิงอุดมการณ์ของรัฐในส่วนของจัดการกับฝ่ายต่อต้านด้วยระบบราชการที่ใช้ระบบอุปถัมภ์เป็นตัวขับเคลื่อนและควบคุมสังคมการเมือง ในด้านกลไกเชิงปราบปรามนั้นมีการใช้ในทางลับด้วยความแนบเนียน เพราะกลัวกระแสของประชาสังคมที่ไม่ยอมรับ เนื่องจากรัฐบาลของนายภทักษิณ ชินวัตรประกาศชัยชนะด้วยการได้รับเสียงสนับสนุนจากการชนะการเลือกตั้งทำให้ต้องการครองพื้นที่ประชาสังคมด้วยนโยบายประชานิยมซึ่งมวลชนส่วนหนึ่งของสังคมถูกสร้างขึ้นจากนโยบายนี้ แต่มีข้อแตกต่างกับงานวิจัยชิ้นนี้ที่มองว่าการสร้างอำนาจและรักษาอำนาจทางการเมืองของนายภทักษิณเป็นเพียงการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจเป็นเครื่องมือหนึ่งเท่านั้นเพราะสุดท้ายคำว่า ระบอบทักษิณ ก็ไม่ได้คงอยู่ตลอดไปหรือมีการนำมาใช้ในยุคการเมืองอื่นเช่นกัน

2) การศึกษากระบวนการนำเครื่องมือนิติรัฐตำรวจมาใช้ในยุคต่างๆ ของการเมืองไทย จากการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 โดยใช้การรวบรวมเหตุการณ์ทางการเมืองและการเก็บข้อมูลภาคสนามตลอดช่วงของการวิจัย ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการนำเครื่องมือนิติรัฐตำรวจมาใช้ในทางการเมือง มีการใช้ใน 2 แบบคือ

2.1) การใช้แบบในกฎหมาย เป็นการใช้อำนาจสร้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจในการตรวจสอบ บังคับและควบคุมสังคม และใช้อำนาจบางมาตราหรือละเลยที่จะไม่ใช้หรือไม่ให้ความสำคัญกับกฎหมายที่จะดำเนินการในเรื่องของตนเองหรือเอื้อประโยชน์ให้พรรคพวกของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกริมซีในเรื่องของการการครอบความเป็นใหญ่ “ในการครอบงำทางตรงคือการสั่งการผ่านทางรัฐ และเครื่องมือทางกฎหมายของรัฐหน้าที่ตรงนี้เป็นเรื่องในระดับขององค์กรต่างๆ และมีความเชื่อมโยงกัน โดยที่ปัญญาชนทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการใช้อำนาจ เพื่อให้ชนชั้นปกครองอยู่เหนือชนชั้นผู้ถูกกดขี่ทั้งในทางการเมืองการครอบอำนาจนำเหนือสังคม และการใช้อำนาจการเมืองของรัฐบาล” (กริมซี, อ้างถึงในวัชรพล พุทธรักษา, 2557, หน้า 121-163) และยังสอดคล้องกับงานของสุรพงษ์ ชัยนาม (2557) ที่อธิบายถึงการใช้อำนาจบีบบังคับกดขี่และการครอบงำ (coercion and domination) เมื่อใดที่มีการเน้นหนักด้านการครอบงำบังคับกดขี่ ย่อมหมายถึงสังคมการเมืองมีอิทธิพลเหนือประชาสังคม (สุรพงษ์ ชัยนาม, 2557, หน้า 144) และสอดคล้องกับแนวคิดของหลุยส์ อัลตูเชร์ ที่อธิบายว่า กฎหมาย อยู่ทั้งในกลไกปราบปรามของรัฐและระบบของกลไกรัฐทางด้านอุดมการณ์ (อัลตูเชร์ อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2557, หน้า 128) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Sheldon Birkett (2016) กับบทความเรื่อง The Return of Neo-Nationalism ที่กล่าวถึงระบอบการปกครองที่เหมาะสมในยุค

ศตวรรษที่ 21 และการกลับสู่การเป็นชาตินิยมใหม่ การเป็นประชาธิปไตยแบบเสรีกับการค้นหาความสมดุลที่เพียงพอระหว่างระบอบประชาธิปไตยแบบ Rechtsstaat (นิติรัฐ) ที่มองว่ารูปแบบของผู้แทนระบอบประชาธิปไตยซึ่งผู้นำทางการเมืองชนะการเลือกตั้งโดยการดึงดูดประชาชนที่มีสิทธิได้รับสิทธิเมื่อระบอบการปกครองดังกล่าว ความสมดุลของอำนาจรัฐกับเสรีประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่ยากยิ่งที่จะทำให้สมดุลได้ แต่หากสังคมมีความเสรีมากเกินไปก็จะขาดความสงบสุขหรือหากรัฐใช้อำนาจบังคับมากเกินไปการต่อต้านจากฝั่งเสรีประชาธิปไตยก็จะมีมากขึ้น ดังนั้นการคำนึงถึงความเป็นประชาธิปไตยอย่างมีระเบียบและเสรีภาพอย่างสมดุลเป็นสิ่งที่เหมาะสมในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเราจะเห็นปรากฏการณ์จากพัฒนาการทางประชาธิปไตยในทั้งสองแบบที่เป็นแบบอำนาจนิยม และแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยม ที่มีข้อดีและข้อด้อยที่แตกต่างกัน บทความและงานวิจัยชิ้นนี้ มีความสอดคล้องกันในเรื่องของการสร้างสมดุลของเครื่องมือในการควบคุมสังคมและประเทศอย่างเครื่องมือรัฐตำรวจ กับการมีเสรีภาพ นำไปสู่การเป็นประชาธิปไตยอย่างมีระเบียบ

2.1.1) การใช้แบบในกฎหมายที่มีสภาพบังคับในเชิงปราบปราม โดยจะพบว่า ในอดีตของการเมืองไทยนั้นจะมีการออกกฎหมายหรือคำสั่งที่วัตถุประสงค์ทางการเมืองหรือเพื่อควบคุมความสงบในสังคมและกำจัดศัตรูทางการเมือง เช่นการออกพระราชบัญญัติคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2476 การออกพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2476 ในเวลาต่อมาจะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 อีก ซึ่งเป็นการจำกัดเสรีภาพของหนังสือพิมพ์อย่างเข้มงวด(ศราวุฒิ วิสาพรหม, 2559, หน้า 53) ,การออกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495(พวงทอง ภาวัครพันธ์, 2562, หน้า 239) การออกพระราชบัญญัติการบริหารราชการในสถานการณ์

ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 การออกคำสั่งคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทางการเมือง และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อควบคุมสอดส่องสังคมและถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.1.2) การใช้แบบในกฎหมายที่มีลักษณะในเชิงอุดมการณ์ โดยพบว่า เป็นการใช้กฎหมายในการสร้างการยินยอมพร้อมใจในประชาสังคม ที่เป็นไปในรูปแบบการขุดความเข้าใจที่รัฐหรือผู้ครองอำนาจอยากให้เป็น โดยในอดีตเป็นไปในทางเดียวคือจากรัฐสู่ประชาชน เพราะการสื่อสารยังไม่หลากหลายมากนัก ทำให้ขุดความคิดส่งผ่านมาในระบบการศึกษาและการสื่อสารมวลชนต่างๆที่รัฐเป็นผู้ควบคุมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหลุยส์ อัลธุสแซร์ ในเรื่องของกลไกเชิงอุดมการณ์ของรัฐที่ทำให้ผู้ครองอำนาจหรือรัฐนั้น สามารถครองอำนาจรัฐไว้ได้ เพราะกลไกเชิงอุดมการณ์นั้นมีความหลากหลาย ซับซ้อน และค่อนข้างเป็นอิสระ (ฐานิดา บุญวรวงษ์, 2559) โดยที่ปรากฏในช่วงแรกของการวิจัยนั้นคือการที่คณะราษฎรสร้างความภาคภูมิใจในรัฐธรรมนูญถึงขั้นกำหนดให้มีการเฉลิมฉลองประจำปี และในช่วงต่อมาที่รัฐใช้ก่อ.รรมน.และปฏิบัติการจิตวิทยาในการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ จนกระทั่งการเมืองไทยเข้าสู่ยุคการสื่อสารไร้พรมแดน รัฐจึงใช้การ IO (Information Operation) ในการจัดการควบคุมสื่อฝ่ายที่เคลื่อนไหวต่อต้านด้วยคำสั่งศสช. ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสมลักษณ์ ศรีราม ในเรื่องสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่กล่าวถึงการจัดการภาพลักษณ์ของผู้นำและการใช้กลไกสื่อในการสร้างความชอบธรรมให้รัฐบาลและชนชั้นนำทางการเมือง (สมลักษณ์ ศรีราม, 2559)

2.2) การใช้แบบนอกกฎหมาย พบว่าเป็นการนำเครื่องมือรัฐตำราจมาใช้ในแบบที่กฎหมายไม่ได้รับรองหรือต้องใช้กฎหมายสนับสนุน มี 2 แบบ

2.2.1) แบบที่มีความรุนแรงเป็นองค์ประกอบหลัก เช่นการเสียชีวิตของบุคคลที่เป็นฝ่ายต่อต้านรัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิตพล กาญจนกิจ ในเรื่องการสร้างและรักษาอำนาจทางการเมืองของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ที่ปรากฏ การใช้ความรุนแรงในการจัดการศัตรูทางการเมืองอย่างการเสียชีวิตของ 4 อดีตรัฐมนตรี(ชิตพล กาญจนกิจ, 2539, หน้า192) และเหตุการณ์การเสียชีวิตและหายไปของบุคคลที่มีพฤติกรรมต่อต้านฝ่ายรัฐอีกหลาย เหตุการณ์ที่บางเหตุการณ์ยังไม่สามารถหาตัวผู้กระทำผิดได้ แต่การเสียชีวิตนั้นมีผลต่อเสถียรภาพทางการเมืองของกลุ่มขัดแย้งอย่างผู้ครองอำนาจหรือรัฐ และในยุคต่อมายังมีเหตุการณ์ทำนองนี้กับฝ่ายต่อต้านรัฐหรือฝ่ายผู้เห็นต่างทางการเมืองอยู่เรื่อยมา

2.2.2) แบบที่เป็นการใช้การโฆษณาชวนเชื่อ และการใช้มวลชนจัดตั้งในทางการเมือง พบว่าถูกนำใช้มาตลอดช่วงเวลาที่ทำการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างฐานการสนับสนุนจากประชาสังคมหรือประชาชนส่วนใหญ่ และในสังคมการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการครองอำนาจของผู้ครองอำนาจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาญชัย จิตรเหล้าอาพรในเรื่องของรัฐตำรวจใหม่: ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมภายใต้ รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรที่มีการใช้นโยบายประชานิยมเพื่อสร้างมติมหาชน(ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร, 2549, หน้า 200) ซึ่งทำให้สามารถใช้เครื่องมือรัฐตำรวจโดยที่ไม่ได้รับการยินยอมจากประชาสังคม และในเวลาต่อมาถูกหลายฝ่ายนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก่งแย่งพื้นที่ประชสังคม ทำให้ผู้ครองอำนาจใหม่ในยุคต่อมาให้ความสำคัญกับการควบคุมการ

ใช้เครื่องมือเหล่านี้ในการครอบงำพื้นที่ในสังคม เช่นการออกคำสั่งคสช.ในการควบคุมสื่อสารสนเทศที่มีลักษณะ ยั่วยุ หรือปลุกปั่นให้เกิดความวุ่นวายในสังคม เป็นสิ่งที่คสช.ให้ความสำคัญและใช้เป็นเครื่องมือสร้างอำนาจทางการเมืองเมื่อการสื่อสารของฝ่ายตรงข้ามถูกควบคุมโดยรัฐอย่างเข้มงวด

การใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในการควบคุมสื่อสารมวลชน หรือสื่อสารสนเทศ ที่ปรากฏตั้งแต่สมัย คณะราษฎร ที่ออกกฎหมายในการควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์ ไปจนถึงการใช้ การสอดส่องพฤติกรรมของพลเมืองและฝ่ายที่เคลื่อนไหวด้วยระบบบิโเลกทรอนิกส์ สอดคล้องกับรายงานการสำรวจความเป็นรัฐตำรวจของเว็บไซต์ www.cryptohippie.com(Cryptohippie USA, Inc.,2551, 2553) ที่กล่าวถึงเนื้อหาของการใช้อำนาจรัฐในแต่ละประเทศในโลกเมื่อปี ค.ศ. 2008 และปีค.ศ. 2010 ที่มีลักษณะความเป็นเครื่องมือรัฐตำรวจ (Police States) ด้วยเป็นการใช้อำนาจในรูปแบบของเครื่องมือรัฐตำรวจอิเล็กทรอนิกส์(The Electronic Police State) ผลการสำรวจทำให้พบว่า ประเทศที่กล่าวได้ว่าตัวเองนั้นเป็นประเทศประชาธิปไตยแห่งโลกเสรีนิยม อย่างประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ เองก็มีการนำเครื่องมือรัฐตำรวจมาใช้ในการควบคุมและสอดส่องพลเมืองในการปกครองของตนทั้งสิ้น เป็นการแสดงให้เห็นว่าเครื่องมือรัฐตำรวจนั้น มิได้เป็นเพียงเครื่องมือของความเป็นเผด็จการเท่านั้น หากแต่เป็นสิ่งที่ประเทศในโลกประชาธิปไตยเองก็นำเครื่องมือนี้มาใช้ด้วยเช่นกัน เหตุผลผู้วิจัยมองว่าเป็นเรื่องของการสร้างอำนาจและรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้ครองอำนาจในขณะนั้นเลือกใช้เครื่องมือนี้ เป็นเพราะมุมมองของผู้ครองอำนาจหรือรัฐต้องการควบคุมสังคมการเมืองและประชาสังคมหรือประชาชน เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนการเข้าถึงสื่อสารสนเทศของประชาสังคม ทำให้รัฐหรือผู้ครองอำนาจให้ความสำคัญต่อการเคลื่อนไหวต่างๆของประชาสังคมหรือประชาชนของตน

มากขึ้น โดยการใช้แสดงออกมาในรูปแบบการแทรกซึมเข้าไปในระบบต่างๆ เพราะความเป็นประชาธิปไตยของระบอบทำให้การจำกัดสิทธิเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก รัฐหรือผู้ครองอำนาจจึงนำการตรวจสอบและสอดส่องมาใช้ในรูปแบบของเครื่องมือรัฐตำรวจอิเล็กทรอนิกส์ (The electronic police state) เพื่อนำไปสู่การควบคุมสังคมโดยรวมได้ ทั้งยังใช้เพื่อควบคุมความสงบเป็นปกติสุขของสังคม การเมืองและประชาสังคมให้สามารถดำเนินกิจการต่างๆ สร้างเสถียรภาพทางสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ เพราะความไม่สงบทางการเมืองนั้น ส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3) การศึกษาผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงจากการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในการเมืองไทยยุคสมัยต่างๆ จากการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 โดยใช้การรวบรวมเหตุการณ์ทางการเมืองและการเก็บข้อมูลภาคสนามตลอดช่วงของการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในการเมืองไทยนั้น ซึ่งผลกระทบในการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจที่มีต่อการเมืองไทยตลอด 87 ปีนั้น มี 3 ด้านคือ

3.1) ผลกระทบต่อระบบการเมือง โดยการวิจัยครั้งนี้ทำให้เห็นถึงผลกระทบต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในการใช้เครื่องมือในการสร้างอำนาจทางการเมืองที่ไม่เป็นไปตามระบอบหรือวิถีทางของความเป็นประชาธิปไตยที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และมีการแบ่งแยกอำนาจตามหลักนิติรัฐ โดยพบว่าประชาชนในวงจรของการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจนั้นเป็นเพียงกลุ่มเป้าหมายหรือพื้นที่ เป้าหมายในการยึดครองของชนชั้นปกครองเท่านั้นตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยชิ้นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 พฤษภาคม 2564) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “การใช้เครื่องมือรัฐตำรวจไม่มีการแบ่งแยกอำนาจเป็นการใช้อำนาจที่รวมศูนย์โดยบุคคลหรือกลุ่ม

บุคคลเพื่อเป้าประสงค์ของตนเอง ต่างจาก หลักนิติรัฐที่ปกครองด้วยกฎหมาย (Legal State) มีการแยกอำนาจ (Separation of power) การสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ในกระบวนการยุติธรรม (Presumption of innocence) และความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการ (Independence of judiciary) เสรีภาพเป็นเรื่องหลัก การจำกัดเสรีภาพเป็นเรื่องยกเว้น” ซึ่งทำให้ระบบการเมืองได้รับผลกระทบต่อระบบการเมืองที่ควรจะเป็นในระบอบประชาธิปไตย

3.2) ผลกระทบต่อระบบราชการ การถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองในการสร้างอำนาจของฝ่ายการเมืองเมื่อขึ้นมานครองอำนาจ ในปรากฏการณ์ทางการเมืองตลอดช่วงในการวิจัยซึ่งในช่วงต้นของการวิจัยนั้นพบว่าส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานด้านความมั่นคงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจ เช่น ทหาร ตำรวจ และในยุคต่อมามีการใช้หน่วยงานในระบบราชการต่างๆมากขึ้น เช่น กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ฯลฯ ด้วยปัจจัยแห่งระบบราชการที่มีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจนทำให้การแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง ด้วยรูปแบบต่างๆ จึงมีปรากฏในเหตุการณ์ทางการเมืองตลอดช่วงการวิจัย ด้วยในระบบราชการนั้นมีระบบอุปถัมภ์นั้นทั้งจากความสัมพันธ์ตามสายการบังคับบัญชาและตามความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชิตพล กาญจนกิจ ที่กล่าวถึงฐานการสร้างอำนาจทางการเมืองของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ฐานหนึ่งที่มาจากระบบราชการโดยพลตำรวจเอกเผ่ามองเห็นถึงหน่วยงานตำรวจที่เป็นหนึ่งในหน่วยงานในระบบราชการที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชนอย่างมากที่สุดตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน ความสงบสุข ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตำรวจเป็นผู้ใช้กฎหมายซึ่งเป็นกรอบของสังคม ทำให้นักการเมืองพยายามครอบงำหน่วยงานตำรวจเพื่อเป็นเครื่องมือทางการเมืองในการแสวงหาประโยชน์และรักษาอำนาจ ระบบจึงกลายเป็นกลไกรัฐที่รักษาอำนาจให้กับฝ่ายการเมืองโดยเฉพาะพรรคการเมืองที่ครองอำนาจ

ฝ่ายรัฐบาล ดังนั้นการแทรกแซงหรือการครอบงำระบบราชการจึงส่งผลกระทบต่อชัดเจนต่อการทำงานของระบบราชการ (ชิตพล กาญจนกิจ, 2539, หน้า 294) และสอดคล้องกับงานของชาญชัย จิตรเหล่าอาพร ที่รูปแบบการครอบงำระบบราชการขยายตัวไปในหน่วยงานอื่นๆของระบบราชการ โดยเฉพาะการแทรกแซงไปถึงหน่วยงานที่รัฐบาลใช้ในการดำเนินนโยบายประชานิยม (ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร, 2549, หน้า 209) ทำให้ในเวลาต่อมาส่งผลกระทบต่อระบบราชการอย่างกว้างขวางเพราะที่เกิดปรากฏการณ์ชัดที่มีแบ่งฝักแบ่งฝ่ายกันอย่างชัดเจนเช่นในช่วงความขัดแย้งระหว่างเสื้อเหลืองกับเสื้อแดง ที่บุคลากรในระบบราชการนั้นแสดงออกทางการเมืองอย่างกว้างขวางเพราะผลพวงจากการแทรกแซงระบบราชการในเรื่องของการดำเนินนโยบายและการแต่งตั้งโยกย้าย

3.3) ผลกระทบต่อสังคม กล่าวคือเครื่องมือรัฐตำรวจที่ถูกใช้ในการสร้างอำนาจทางการเมืองตลอดมานั้น ส่งผลกระทบต่อสังคมในเรื่องของความเข้าใจและวัฒนธรรมทางการเมืองในสังคม โดยผลการวิจัยพบว่าสังคมเกิดสภาวะหนึ่งคือสภาวะชุดความคิดหรือชุดความรู้สึกของตนเองที่พร้อมจะแสดงออกหรือเชื่อในความรู้สึกชอบหรือเกลียดชัง ได้ในทันทีที่ได้รับแรงกระตุ้นจากสื่อต่างๆที่ถูกนำมาเป็นเครื่องมือในทางการเมืองทั้งนี้เป็นเพราะว่าโดยตลอดช่วงเวลาในการวิจัยนั้นสังคมหรือประชาสังคมคือพื้นที่ผู้ครองอำนาจใช้เป็นสนามในการยึดครองด้วยเครื่องมือต่างๆซึ่งตอนต้นจะเป็นในรูปแบบในการปกครองมากกว่าการสร้างความยอมรับหรือความนิยมในสังคมสักเท่าใดนัก

สิ่งที่สร้างผลกระทบต่อสังคมมากที่สุด คือ การแบ่งแยกทางความคิดหรือการแตกแยกในสังคมอย่างรุนแรง การใช้เครื่องมือรัฐตำรวจเพื่อสร้างอำนาจทางการเมืองนั้น พบว่าสังคมเกิดการปรับตัวไปตามลักษณะการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจของรัฐโดยเมื่อสังคมคือพื้นที่ที่ต้องยึดครองทำให้การจูงใจด้วยชุดข้อมูลต่างๆสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆเพื่อให้รัฐหรือกลุ่มการเมืองสามารถมีอิทธิพลต่อ

พื้นที่สังคมกันให้มากที่สุด ทำให้สังคมถูกแบ่งเป็นกลุ่มตามอิทธิพลที่ได้รับโดยมีปัจจัยของการแบ่งกลุ่มทางสังคม เช่น อิทธิพลความเชื่อทางอุดมการณ์ทางการเมือง สายสัมพันธ์ทางธุรกิจและผลประโยชน์ เครือญาติ สถาบันการศึกษา และอื่นๆที่มีอิทธิพลต่อการแบ่งแยกในสังคมการเมืองไทย เรื่องของความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยและความเคยชินต่อการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในการสร้างอำนาจทางการเมือง โดยพบว่าสังคมไทยมีมุมมองที่เคยชินต่อการถูกบีบบังคับและยอมจำนนต่ออำนาจรัฐ ตลอดช่วงการวิจัยพบว่า สังคมไทยได้รับผลกระทบในด้านวัฒนธรรมการสร้างอำนาจทางการเมืองที่ตกทอดกันมาทำให้ระบบการเมือง ทำให้เกิดความเคยชินต่อเครื่องมือนี้โดยจะพบในเหตุการณ์ทางการเมืองตั้งแต่การจัดการศัตรูทางการเมืองด้วยศาลพิเศษ (ศราวุฒิ วิสาพรหม, 2559, หน้า 54) การใช้อำนาจพิเศษอย่างกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 17 มาตรา 21 มาตรา 27 และมาตรา 44 ที่ให้อำนาจที่ให้อำนาจบริหารอย่างนายกรัฐมนตรีในการใช้อำนาจตุลาการได้นั้น ซึ่งปรากฏในประวัติศาสตร์การเมืองไทยมาอย่างยาวนาน ทำให้สอดคล้องกับแนวคิดกริมซ์ในเรื่องของการใช้การบีบบังคับกดขี่และครอบงำ (Coercion and domination) และการแสวงหาความยินยอม โดยที่ผ่านมามีพบว่าสังคมการเมืองมีอิทธิพลเหนือประชาสังคมในรูปแบบของการเป็นผู้ปกครองซึ่งเป็นไปในแบบเผด็จการโดยกลุ่มคนส่วนน้อยเหนือกลุ่มคนส่วนใหญ่ โดยผู้ปกครองมักจะยึดครองพื้นที่ด้วยการครอบงำบีบบังคับ ถึงแม้ในยุคต่อมานั้นกลุ่มคนส่วนน้อยจะได้รับการยินยอมจากกลุ่มคนส่วนใหญ่แต่ การครอบงำก็ยังถูกใช้ในเพื่อกลุ่มคนส่วนน้อยด้วยการใช้ประชานิยมเพื่อซื้อใจกลุ่มชนส่วนใหญ่ ทำให้สังคมนั้นมีความเข้าใจถึงวิธีการสร้างอำนาจทางการเมืองของกลุ่มชนส่วนน้อยที่ใช้วิธีการครอบงำและบีบบังคับด้วยรูปแบบต่างๆ และถึงแม้ว่ารัฐหรือผู้ครองอำนาจนั้นจะได้รับเสียงสนับสนุนจากกลุ่มชนส่วนใหญ่ ก็ยังใช้รูปแบบการสร้างอำนาจและรักษาอำนาจทางการเมือง

ด้วยวิธีการครอบงำเพียงแต่การครอบงำนั้นเกิดจากการซึมซับชุดความคิดที่ผู้ครองอำนาจต้องการ และถูกควบคุมด้วยการสอดส่องจากรัฐด้วยวิธีต่างๆ

สรุปผลการวิจัย พบว่า

1. รัฐตำรวจ (Police states) เป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจและรักษาอำนาจทางการเมืองมิใช่ระบอบเพราะมีการนำมาใช้ในทุกระบบการปกครอง กล่าวคือ ตลอดช่วงเวลาที่นำมาทำการวิจัยนั้น จะพบการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจ ในลักษณะต่างๆทั้งในด้านการใช้หน่วยงานที่มีกองกำลัง มีอาวุธยุทโธปกรณ์เช่น ตำรวจ กองทัพ และหน่วยงานด้านความมั่นคงต่างๆ ทั้งแบบชอบกฎหมายและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งทางลับและเปิดเผย ซึ่งการใช้แบบในกฎหมายนั้นเป็นการใช้ผ่านกลไกระบบราชการ และในแบบไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นเป็นการใช้โดยผ่านสายสัมพันธ์ส่วนตัว และการใช้ข้อกฎหมายที่เป็นการจัดตั้งตำรวจ การเมืองด้วยการผลักดันเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทั้ง ระบบยุติธรรมปกติและระบบพิเศษอย่างเช่น ศาลพิเศษ ศาลทหาร ในการพิจารณาเฉพาะเรื่อง และใช้หน่วยงานด้านสารสนเทศ เศรษฐกิจ การศึกษา และด้านสังคมต่างๆ ในการสอดส่องการเคลื่อนไหวของพลเมืองหรือฝ่ายตรงข้าม ตามช่องทางสื่อสารต่างๆ เพื่อควบคุมและประเมินความมีเสถียรภาพในการครองอำนาจของตนเอง ซึ่งสามารถพบการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในลักษณะนี้ตั้งแต่ เริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ปีพ.ศ.2475 จนถึง พ.ศ. 2562 และยังพบการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในลักษณะนี้ ในประเทศที่มีความเป็นเผด็จการและมีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าระบอบใดตามก็จะใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในลักษณะนี้ในการสร้างอำนาจและรักษาอำนาจทางการเมืองของตนเอง

2. การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองมีผลต่อลักษณะของเครื่องมือรัฐตำรวจที่ผู้ครองอำนาจนำมาใช้สร้างอำนาจทางการเมือง กล่าวคือ ตลอดช่วงเวลาในการทำวิจัยนั้น มีเหตุการณ์ทางการเมืองหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาคือ การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของกลุ่มการเมืองต่างๆ โดยวิธีการเข้าสู่อำนาจมีอยู่ 2 วิธี คือ

2.1 การชนะการเลือกตั้งได้เสียงข้างมากในรัฐสภาและทำการจัดตั้งรัฐบาล โดยการสู้อำนาจด้วยวิธีการนั้น เครื่องมือรัฐตำรวจมีลักษณะของการแสวงการยินยอมจากประชาชนคม ด้วยวิธีกล่อมเกลามาให้สนับสนุน และใช้เครื่องมือรัฐตำรวจเชิงอุดมการณ์ในการสร้างอำนาจและรักษาอำนาจทางการเมือง อย่างเช่นในยุครัฐบาลทักษิณ ชินวัตร เป็นการใช้อำนาจปกป้องในการดำเนินนโยบาย และแทรกแซงการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการอย่างมากมาย จึงทำให้ภาพลักษณ์ของการดำเนินนโยบายนั้นเป็นรูปธรรม ซึ่งการที่รัฐบาลทักษิณ ชินวัตรกล้าใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในลักษณะนี้ได้อย่างชัดเจนเป็นเพราะการที่รัฐบาลทักษิณ ชินวัตรครองเสียงข้างมากในสภาจนกระบวนการถ่วงดุลอำนาจในสภาไม่สามารถทำงานได้

2.2 การปฏิวัติรัฐประหาร เป็นวิธีที่เราพบเห็นมาตลอดในประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่เกิดเหตุการณ์รัฐประหารขึ้น ซึ่งทุกครั้งหลังจากการเกิดรัฐประหารอำนาจจะถูกรวมศูนย์ไปสู่ผู้ครองอำนาจเสมอและสิ่งหนึ่งที่ตามมาคือการจัดการกับผู้ครองอำนาจเดิมหรือปัญหาเดิมที่เป็นเหตุผลของการทำรัฐประหารในครั้งนั้นและการควบคุมสังคมและผู้เห็นต่างซึ่งทำให้ลักษณะของเครื่องมือรัฐตำรวจจึงมีลักษณะเชิงปราบปรามและ เป็นการบีบบังคับในประชาสังคมและอาจบีบบังคับและกล่อมเกลามาในสังคมการเมือง เพื่อการสร้างอำนาจทางการเมืองของตนในเวลาอันสั้น

3. บริบททางการเมืองมีผลต่อการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจเพื่อรักษาอำนาจทางการเมือง หมายถึง การใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในลักษณะต่างๆ ต่อกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันคือ สังคมการเมืองที่มีหน่วยงานของรัฐ ชนชั้นนำ กลุ่มทุนและกลุ่มผลประโยชน์ เครื่องมือรัฐตำรวจนั้นก็จะเป็นการใช้ทางตรงคือการสื่อสารโดยตรงจากตัวของผู้ครองอำนาจเอง ที่ออกมาในรูปแบบของคำสั่ง คำประกาศ หรือการพูดคุยสื่อสารด้วยสายสัมพันธ์ส่วนตัวของกลุ่มหรือตัวของผู้ครองอำนาจหรือผู้นำรัฐบาลเอง และส่วนของการใช้ในประชาสังคมที่หมายถึงพื้นที่ที่ไม่ใช่รัฐ พลเมือง ชนชั้นล่าง นั้นจะเป็นการใช้ผ่านความชอบธรรมทางกฎหมายเป็นสำคัญด้วยหน่วยงานของรัฐที่เป็นเครื่องมือของผู้ครองอำนาจ การจะใช้เครื่องมือรัฐตำรวจอย่างไรเป็นการประเมินจากตัวผู้นำหรือผู้ครองอำนาจ

4. การครองอำนาจนำทางการเมืองเป็นเป้าหมายของการนำเครื่องมือรัฐตำรวจมาใช้สร้างอำนาจในทางการเมือง กล่าวคือ การครองอำนาจทางการเมืองตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา การครองอำนาจนำนั้นเป็นเป้าหมาย (ends) โดยมีการใช้เครื่องมือต่างๆ ในการสร้างอำนาจทางการเมืองและเครื่องมือรัฐตำรวจเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เป็นใช้ในการสร้างอำนาจและรักษาอำนาจทางการเมือง ซึ่งเป้าหมายในการครองอำนาจนำนั้น ต้องใช้การครอบงำทางสังคม ในทุกระดับความสัมพันธ์ทำให้อำนาจนำนั้นเกิดขึ้นแบบระยะสั้นและระยะยาว และอำนาจนำนั้นเกิดขึ้นจากความหวาดกลัว และเกิดขึ้นจากความศรัทธา ที่สามารถชักจูงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจนนำไปสู่สิ่งที่ผู้ครองอำนาจต้องการ กล่าวคือ ตลอดช่วงเวลาที่นำมาทำการวิจัยนั้น จะพบการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในลักษณะต่างๆ ทั้งในด้านการใช้หน่วยงานที่มีกองกำลัง มีอาวุธยุทโธปกรณ์ เช่น ตำรวจ กองทัพ และหน่วยงานด้านความมั่นคงต่างๆ ทั้งแบบชอบกฎหมายและไม่ชอบ

ด้วยกฎหมาย ทั้งทางลับและเปิดเผย ซึ่งการใช้แบบในกฎหมายนั้นเป็นการใช้ผ่านกลไกระบบราชการ และในแบบไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นเป็นการใช้โดยผ่านสายสัมพันธ์ส่วนตัว และการใช้ข้อกฎหมายที่เป็นการจัดตั้งศูรทางการเมืองด้วยการผลักเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทั้ง ระบบยุติธรรมปกติและระบบพิเศษ อย่างเช่น ศาลพิเศษ ศาลทหาร ในการพิจารณาเฉพาะเรื่อง และใช้หน่วยงานด้านสารสนเทศ เศรษฐกิจ การศึกษา และด้านสังคมต่างๆในการสอดส่องการเคลื่อนไหวของพลเมืองหรือฝ่ายตรงข้าม ตามช่องทางการสื่อสารต่างๆเพื่อควบคุมและประเมินความมีเสถียรภาพในการครองอำนาจของตนเอง ซึ่งสามารถพบการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในลักษณะนี้ตั้งแต่เริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ปีพ.ศ.2475 จนถึง พ.ศ. 2562 และยังพบการใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในลักษณะนี้ ในประเทศที่มีความเป็นเผด็จการและมีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะบอบใดตามก็จะใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในลักษณะนี้ในการสร้างอำนาจและรักษาอำนาจทางการเมืองของตนเอง

หากเราวิเคราะห์จากแนวคิดของหลุยส์ อัลธูแซร์ ในเรื่องของอุดมการณ์และกลไกอุดมการณ์ของรัฐ และ อันโตนิ โอกรัมซี่ ในเรื่องการครองอำนาจนำ มีความสอดคล้องในเรื่องของการใช้เครื่องมือของรัฐเพื่อเป้าหมายในการครองอำนาจรัฐ โดยการครองอำนาจนำของรัฐมีผลต่อเสถียรภาพทางการเมืองของผู้ครองอำนาจในช่วงเวลานั้นๆ เพราะการใช้เครื่องมือในการสร้างอำนาจทางการเมืองมีหลากหลายรูปแบบในหลายประเทศ โดยแนวคิดของอัลธูแซร์นั้นได้กล่าวถึงรายละเอียดในการใช้เครื่องมือในการสร้างอำนาจ โดยที่จำแนกกลุ่มเป้าหมายออกเป็น โดยมีรากฐานความคิดมาจากลัทธิมาร์กซ์ในเรื่องโครงสร้างทางสังคม โดยแบ่งเป็น2ส่วนคือโครงสร้างส่วนบนหมายถึงสังคมการเมืองและกลไกรัฐโดยเฉพาะอุดมการณ์และกฎหมายที่มีความสัมพันธ์กันทาง

ความคิดและโครงสร้างส่วนล่างที่หมายถึงการผลิตทางเศรษฐกิจที่ประกอบด้วย

1. พลังการผลิตประกอบด้วยแรงงานและเครื่องมือในการผลิต
2. ความสัมพันธ์ทางการผลิตที่มีเจ้าของกิจการเป็นชนชั้นปกครองโดยมีความมุ่งหมายเดียวกันคือการยึดครองพื้นที่ในโครงสร้างทางสังคมนั้นๆให้ได้มากที่สุด

ดังนั้นการใช้กลไกอุดมการณ์ของรัฐผ่านเครื่องมือรัฐตำรวจที่ผู้วิจัยนำว่าอ้างถึงในงานวิจัยชิ้นนี้นั้น ทำให้พบว่า รัฐจำเป็นต้องใช้เครื่องมือรัฐตำรวจเพื่อการยึดครองพื้นที่ทั้งสองโครงสร้างทางสังคมด้วยลักษณะและวิธีการต่างๆของเครื่องมือรัฐ ซึ่งความพยายามของผู้ครองอำนาจรัฐนั้นมีความพยายามในการครองอำนาจทางการเมือง ด้วยการใช้อำนาจรัฐตำรวจในการสร้างอำนาจทางการเมืองเพราะการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในพ.ศ.2475 นั้นเป็นการเข้ามาครองอำนาจทางการเมืองที่ได้มีมาแต่ชาติกำเนิดตั้งระบอบราชาธิปไตยแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่มีอยู่แต่เดิม และมีได้เป็นฉันทานุมติมาแต่แรกในการเข้ามครองอำนาจ ผู้ที่เข้ามาครองอำนาจจึงต้องใช้เครื่องมือต่างๆในการจัดการสังคมและควบคุมเพื่อให้การครองอำนาจนั้นมีเสถียรภาพ ซึ่งหากผู้นำที่คำนึงถึงแต่เพียงเสถียรภาพในการครองอำนาจหรือมุ่งเป้าแต่เพียงการไปสู่การครองอำนาจนำเท่านั้น ทำให้ภาพลักษณ์ของกลไกอำนาจรัฐเป็นไปในแบบเผด็จการอำนาจนิยม จึงทำให้ในยุคต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนลักษณะและรูปแบบการนำเครื่องมือรัฐตำรวจมาใช้สร้างอำนาจทางการเมืองโดยพยายามที่จะใช้เครื่องมือผ่านกลไกต่างๆที่ซับซ้อนมากขึ้น แต่จุดมุ่งหมายหรือเป้าประสงค์คือการยึดครองพื้นที่ในโครงสร้างทางสังคม เพื่อนำไปสู่การครองอำนาจนำ ตามแนวคิดของอันโตนิโอ กรัมสซี ที่กล่าวถึงแนวคิดการครองความเป็นใหญ่หรือการครองอำนาจนำ (Hegemony) (วัชรพล พุทธรักษา, 2549)

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้เครื่องมือรัฐตำรวจกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง พ.ศ. 2475- 2562 มีข้อเสนอแนะและจุดยืนทางวิชาการของผู้วิจัย ดังนี้ จากลักษณะของเครื่องมือรัฐตำรวจในงานวิจัยชิ้นนี้ จะมีลักษณะที่ถูกปรับเปลี่ยนไปตามบริบททางการเมือง ปัจจัยหนึ่งที่ถูกวิจัยมองว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ลักษณะของเครื่องมือรัฐตำรวจถูกนำมาใช้มาก เป็นช่วงที่ผู้ครองอำนาจรัฐนั้นมาจากการทำรัฐประหาร ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จะพบว่า เมื่อใดที่การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองด้วยการยึดอำนาจทำรัฐประหารเมื่อนั้นการใช้อำนาจรัฐผ่านเครื่องมือรัฐตำรวจนั้นจะมีลักษณะในเชิงปราบปรามมาก เพราะจุดเริ่มต้นของการเข้าสู่อำนาจมาจากความขัดแย้งทางการเมืองของกลุ่มการเมืองต่างๆ จึงทำให้การจัดการศัตรูทางการเมืองเป็นสิ่งที่จะต้องทำเป็นอันดับต้นของการครองอำนาจทางการเมือง เช่นกรณีของการใช้ศาลพิเศษในการจัดการกับกลุ่มกบฏบวรเดชและการตามล่าบุคคลต่างๆ มาจัดการในสมัยคณะราษฎร(ศราวุฒิ วิสาพรหม, 2559) ซึ่งผู้วิจัยเห็นถึงบริบททางการเมืองในยุคนั้นก็มีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ถึงขั้นต้องเอาชีวิตกันให้ถึงที่สุด และกรณีการใช้กระแสต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ในยุคของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์มาใช้สร้างความชอบธรรมในการจัดการกับผู้เห็นต่างทางการเมือง (ทักษ์ เฉลิมเตียรณ, 2553) สุดท้ายในกรณียุคพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ใช้อำนาจคสช. ในการจัดการกับผู้เห็นต่างทางการเมืองด้วยการเรียกมาปรับทัศนคติ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การใช้เครื่องมือรัฐตำรวจในการสร้างอำนาจทางการเมืองจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดเวลา 87 ปี แห่งการเมืองไทยนั้น เป็นเครื่องมือในการสร้าง

อำนาจที่ไม่ถูกต้องและไม่ยั่งยืน ดังนั้น การใช้เครื่องมือรัฐตำรวจที่ผ่านมาตลอดช่วงการเมืองที่ทำการวิจัยนั้นจึงเป็นเหมือนสิ่งที่เป็นตราบาปต่อองค์กรตำรวจและหน่วยงานที่ถูกฝ่ายการเมืองใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจ สิ่งที่เป็นปัจจัยต่อการนำเครื่องมือรัฐตำรวจมาใช้คือ

1.1 ตัวผู้นำที่มีบุคลิกแบบอำนาจนิยม เช่น จอมพล ป. พิบูลสงคราม, จอมพล สกฤษดิ์ ธนะรัชต์ พลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ นายกทักษิณ ชินวัตร และพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่มีบุคลิกในเรื่องของการใช้อำนาจทางการเมือง มีพวกพ้องมีเครือข่ายในการตอบสนองความต้องการในการดำเนินนโยบายของตนเอง

1.2 การครอบงำระบบราชการเป็นสิ่งที่ทำให้ระบบราชการหรือหน่วยงานราชการโดยเฉพาะ องค์กรความมั่นคงต่างๆที่มีกองกำลัง ถูกนำมาใช้เพื่อผลทางการเมือง ทั้งในการสร้างอำนาจ รักษาอำนาจทางการเมืองและกำจัดศัตรูทางการเมือง เช่น องค์กรตำรวจที่ถูกครอบงำในสายการบังคับบัญชาจากผู้ครองอำนาจเสมอมาจนกลายเป็นสิ่งที่เหมือนกับ “ของคู่กาย” ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2557 ในมาตรา 6 ที่ระบุว่า “สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นนิติบุคคลอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี” สามารถให้คุณให้โทษได้ ทำให้องค์กรถูกมองว่าเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพราะไม่มีอิสระในการทำหน้าที่ของตนเอง

1.3 การครองอำนาจนำแบบเสรีนิยมมิใช่แบบชาตินิยมหรืออำนาจนิยมเป็นการดำเนินกิจกรรมไปตามวิถีทางของประชาธิปไตยซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นถึงวิถีแห่งการครองอำนาจนำของผู้ครองอำนาจในอดีต ว่าพยายามใช้เครื่องมือรัฐตำรวจมาสร้างอำนาจทางการเมืองเพื่อครองอำนาจนำแบบชาตินิยมหรืออำนาจนิยม เพราะสามารถทำได้ในเวลาอันสั้น ทำให้การครองอำนาจนั้นไม่ยั่งยืนเพราะไม่เกิดจากความสมัครใจโดยเสรีที่จะอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย

แบบจันทานุมติ (Consent) จึงจะให้ครองอำนาจนำแบบเสรีนิยมซึ่งเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและละเอียดอ่อนต่อการใช้กลไกการใช้อำนาจรัฐสร้างอำนาจนำแบบนั้นได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เมื่อเราทราบถึงเครื่องมือรัฐตำรวจที่มีการนำมาใช้เพื่อสร้างอำนาจทางการเมืองรักษาอำนาจทางการเมืองมาตลอดทุกช่วงสมัยทางการเมืองหลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในปี พ.ศ. 2475 ซึ่งพบว่าแม้ว่าบริบททางการเมืองจะมีความเป็นประชาธิปไตยมากสักเพียงใด การนำเครื่องมือรัฐตำรวจมาใช้ในการเมืองในลักษณะต่างๆ ยังคงเป็นตัวเลือกของเครื่องในการสร้างอำนาจทางการเมือง แต่ก็ยังไม่สามารถสร้างอำนาจทางการเมืองได้อย่างแท้จริง เป็นเพียงการครองอำนาจนำไว้ในระยะหนึ่งก่อนจะถูกบริบททางการเมืองนั้นนำไปสู่สภาวะวิกฤติแห่งอำนาจนำ จนเกิดเปลี่ยนแปลงการครอบครองอำนาจทางการเมือง ตลอดช่วงเวลา 87 ปีที่ผ่านมาจะพบว่าสิ่งที่ไม่มีอย่างแท้จริงคือการครองอำนาจนำอย่างแท้จริง

การครองอำนาจนำอย่างแท้จริง เป็นสิ่งที่น่าสนใจในการวิจัยครั้งต่อไป เพราะในทางการเมืองเป็นสิ่งที่ผู้ครองอำนาจหรือรัฐ ต้องการที่จะครอบครองให้ได้ เปรียบเสมือนตัวชีวิตของการรักษาอำนาจทางการเมือง ของรัฐหรือผู้ครองอำนาจนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2557). *อุดมการณ์และกลไกอุดมการณ์ของรัฐ*.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์ จำกัด

ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร. (2549). *รัฐตำรวจสมัยใหม่: ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับ*

สังคมภายใต้รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร พ.ศ. 2544-2549. กรุงเทพฯ

นิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ชิตพล กาญจนกิจ. (2539). *การสร้างอำนาจและรักษาอำนาจทางการเมืองของ*

พลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาค

วิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐานิตา บุญวรินทร์. (2559). *บทบรรณาธิการ I: Le Vieil Alt ผู้เฒ่า Alt*. สืบค้นเมื่อ

เมษายน 30, 2563 จาก

<http://www.jssnu.socsci.nu.ac.th/issue/52/article/252>

ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. (2559). *การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ*

Thailand: The Politics of Despotism Paternalism. (พิมพ์ครั้งที่ 2) .

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นรินทร์ เศรษฐบุตร.(2557).*ยิ่งทั้ง 4 อดีตรัฐมนตรี , ยิ่งทั้ง 4 อดีตรัฐมนตรี (2)*

เดลินิวส์. สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 18, 2563, จาก

<https://www.dailynews.co.th/article/222581> และ

<https://www.dailynews.co.th/article/224231>

- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2564). อาจารย์ประจำภาควิชากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *สัมภาษณ์ส่วนบุคคล*. พฤษภาคม 5, 2564.
- วัชรพล พุทธรักษา. (2549). *รัฐบาลที่กษัตริย์กับความพยายามสร้างภาวะการณ์ครองอำนาจนำ*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรพล พุทธรักษา. (2557). *บทสำรวจความคิดทางการเมืองของ อันโตนิโอ กรัมสกี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สมมติ.
- พวงทอง ภาวิครพันธ์ุ. (2562). *กิจการพลเรือนของทหารในยุคประชาธิปไตยแบบการเลือกตั้ง: พัฒนาการและความชอบธรรม*. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร* 15 (1), 217-247.
- พวงทอง ภาวิครพันธ์ุ. (2562). *มรดกของพลเอกเปรม : การขยายมวลชนจัดตั้งของรัฐ*. สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 17, 2563, จาก <https://www.the101.world/heritage-of-prem-tinsulanonda/>
- ศราวภูมิ วิสาพรม. (2559). *ราษฎรสามัญ หลังวันปฏิวัติ 2475*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- สุรพงษ์ ชัยนาม. (2557). *ใครเป็นซ้าย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์ จำกัด.
- Althusser, L. (2014). *On the Reproduction of Capitalism Ideology and Ideological State Apparatuses*. London: New left books.

Birkett, S. (2018). *The Return of Neo-Nationalism?* สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 15, 2562, จาก

<https://theadhocglobalists.files.wordpress.com/2016/12/the-return-of-neo-nationalism.pdf>

Cryptohippie's. (2008). *2008 Electronic Police State rankings*. สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 6, 2562, จาก <https://www.cryptohippie.com/>

Gramsci, A. (1971). *Selection from the prison notebooks*. New York.. Columbia University Press.